

ШКІДЛИВИЙ ВПЛИВ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОСІВНИХ ПЛОЩ СОНЯШНИКА НА ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

**Сергієнко А.Ю., магістр*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Проблема продовольчої безпеки в Україні є надзвичайно актуальною, адже вона тісно пов'язана з кризовим станом економіки, обмеженістю матеріально-технічних і фінансових ресурсів, робочої сили й іншими факторами, які впливають на процес забезпечення продовольчої безпеки. Значно загострюється проблема забезпечення населення продуктами харчування. Від ефективності використання кожного гектара земельних угідь в цілому і ріллі зокрема в країні, в значній мірі залежать обсяги виробництва сільськогосподарської продукції і забезпечення людей продуктами харчування.

Впродовж багатьох років сільськогосподарська наука і практика розробили обґрунтовані наукові основи і принципи розміщення сільськогосподарського виробництва з урахуванням економічних та природнокліматичних умов як держави в цілому, так і кожного конкретного регіону. Основні з яких: потреба суспільства держави в тих чи інших видах продукції, ефективне використання і збереження земельних угідь, раціональне повне використання наявних виробничих і трудових ресурсів, зміцнення економічної могутності, самостійності і незалежності держави.

Науково обґрунтоване, раціональне розміщення сільськогосподарського виробництва передбачає збільшення обсягів виробництва продукції до повного забезпечення потреб населення. Надаються переваги тим видам сільськогосподарської продукції, для виробництва яких є найкращі умови і виробництво яких забезпечує найвищу економічну і соціальну ефективність. Показники структури посівних площ сільськогосподарських культур є досить важливими об'єктивними показниками оцінки правильності розміщення сільськогосподарського виробництва.

Постійне намагання удосконалити структуру посівних площ сільськогосподарських культур призводить до того, що впродовж останніх років вона постійно змінюється. Наприклад, питома вага

* Науковий керівник – Кравченко О.М., к.е.н., доцент

посівів зернових культур зросла до 57-59 % за останні п'ять років. Питома вага посівів ріпаку і сої, в структурі посівних площ, багаторазово зросла, на відміну від посівів цукрових буряків, питома вага яких значно зменшилася. Також катастрофічно зменшилася до 9 % у 2011 році питома вага посівів кормових культур з багатьма негативними наслідками.

Особливий інтерес мають показники зміни питомої ваги посівів соняшника. Впродовж останніх років (середні показники по Україні) його питома вага збільшилася до 17 %.

Загальна площа збирання соняшника в Україні в 2011/2012 маркетинговому році збільшилася до 4,7 млн. га. Багаторазово збільшено посіви соняшника в східних, південних і окремих центральних областях. В західних областях соняшник або не сіють зовсім, або майже не сіють.

Стрімкий ріст «соняшникового поля» пов'язаний не тільки з винятковими властивостями цієї олійної культури, а й з вимогами ринкової економіки і високим рівнем рентабельності соняшника – однієї з найбільш ліквідних культур. Один гектар його посіву при врожайності 25 ц /га дає 12 ц олії, 8 ц шроту, 3 ц білку, 25-30 кг меду та іншої продукції. Чистий прибуток становить приблизно 3 тис. грн. /га.

Але не дивлячись на високий рівень прибутковості вирощування даної культури, стабільне збільшення посівних площ є негативним явищем. Соняшник виснажує ґрунт, а тому в десятилітній сівозміні він не повинен займати більше, ніж одне поле. Нажаль в Україні більшість орендарів на орендованих землях неконтрольовано вирощує соняшник, руйнуючи тим самим родючий шар землі, відновити який дуже складно. Також негативними наслідками розширення площі посіву є: значне висушування ґрунту у товщі до 2,5-3 м (на створення 1 ц насіння соняшник витрачає 160-180 т води, а кукурудза, наприклад, на 1 ц зерна витрачає лише 100 т води), засвоєння великої кількості поживних речовин та накопичення збудників хвороб, від яких страждає і в наступні роки.

Отже, при значному розширенні посівних площ соняшнику в Україні постало питання регулювання його посівних площ. Постановою Кабінету Міністрів України №164 від 11 лютого 2010 року затверджено нормативи оптимального співвідношення культур у сівозмінах – для соняшника не менше ніж через 7 років.

Проаналізувавши вище наведений матеріал, можна стверджувати про велику шкоду неконтрольованого, надмірного

розширення площ посівів соняшника в Україні для сільського господарства, селян, для землі і держави в цілому. Нехтування сівозмінами, стихійне формування структури посівних площ для нашої країни стало типовим явищем. Збільшення площ посівів до соняшника до 15-25 % в структурі загальних посівів сільськогосподарських культур не тільки порушує сівозміни, а й повністю руйнує їх. Це призводить до виснаження та деградації земель.

Розширення на мільйони гектарів площі посівів соняшнику призводить також до вивільнення у сільському господарстві сотень тисяч працівників, адже цю олійну культуру вирощують без затрат ручної праці.

Отже, необхідно застосовувати дієві кардинальні заходи по припиненню неконтрольованого формування структури посівних площ сільськогосподарських культур, впроваджувати в регіонах науково обґрунтовані сівозміни та зберігати і поліпшувати стан землі.

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ОВОЧІВ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

***Сисенко А.М., аспірант*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Ринок продукції овочівництва закритого ґрунту виступає як система економічних, фінансових, товарообмінних, правових відносин між виробниками і споживачами продукції, він функціонує на принципах конкуренції як система економічних форм і механізмів, пов'язаних з реалізацією продукції, покликаних забезпечити збалансованість попиту і пропозиції овочів.

У сучасній економічній літературі налічується значна кількість трактувань категорії «якість». Частина з них офіційно визнано міжнародними та національними організаціями, вони постійно використовуються. Водночас більшість визначень, що надавалися науковцями (як філософами, так і економістами), існують як альтернативна спроба уточнити дане поняття та розкрити його зміст,

* Науковий керівник – *Олегіна В.М., д.е.н., професор*